

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

A.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet från mottagande-utredningen (2018:22): Ett ordnat mottagande – ett gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande

(A.2018/00777/I)

Inledning

Skolinspektionen har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet från mottagandeutredningen (2018:22): Ett ordnat mottagande – ett gemensamt ansvar för snabb etablering.

Skolinspektionen synpunkter begränsar sig till de förslag som rör utbildningsområdet och utgår från utredningens huvudförslag. I de delar där Skolinspektionen har haft synpunkter vad gäller huvudförslaget och utredningens förslag även återfinns i det alternativa upplägget är dock Skolinspektionens synpunkt densamma. Synpunkterna följer betänkandets disposition.

6.5 Asylsökande barn skolgång ska underlättas

Skolinspektionen tillstyrker förslaget att Migrationsverket får ansvaret att informera asylsökande barn och deras vårdnadshavare om rätten till utbildning och att inhämta samtycke och lämna vidare uppgifter om barnen till hemkommunen. Skolinspektionen anser att det är av vikt att informationskyldigheten inte bara begränsas till att informera om rätten till utbildning, på så sätt som förslaget har formulerats i förordningen, utan även bör omfatta hur det svenska skolväsendet fungerar, vad det finns för skolalternativ och information om det fria skolvälet.

Skolinspektionen anser att det finns otydligheter avseende förslaget om att det ska finnas verksamhet som innehåller pedagogiskt innehåll för barn som vistas i ett ankomstcenter. Ett sådant förslag på utbildning bör noga utredas och ana-

lyseras. Skolinspektionen anser även att förslaget om att uppgifter om barns utbildningsbakgrund ska dokumenteras bör förtydligas. Det är enligt Skolinspektionen oklart hur den kartläggningen förhåller sig till den reglering som finns i 3 kap. skollagen om mottagande och undervisning av nyanlända och vissa andra elever. Av 3 kap. skollagen framgår tydligt rektorns ansvar att göra bedömningar i syfte att placera en elev i rätt årskurs.

Skolinspektionens granskning Skolhuvudmännens mottagande av nyanlända elever i grundskolan (2017) visar, som utredningen konstaterar, att majoriteten av huvudmän erbjuder asylsökande elever skolundervisning skyndsamt och inom fyra veckor. I granskningen påtalar Skolinspektionen även ett antal förekommande kvalitetsbrister som har särskild koppling till undervisning vid en central mottagningsenhet, bland annat följande.

Det finns en stor risk för att inledande bedömningar och kartläggningar inte sprids om nyanlända elever bedöms vid en central mottagningsenhet och överlämningar av kartläggningarna endast sker skriftligt. Antingen ser man behov av att göra om bedömningarna vid skolan där eleven ska få sin undervisning eller så planeras inte undervisningen utifrån elevens individuella förutsättningar och behov så som de framkommit i de inledande bedömningarna. Detta kan få negativa konsekvenser för eleverna som till exempel kan gå miste om undervisning i ämnen där de har möjlighet att nå kunskapskraven för godkända betyg.

Rektorerna är inte involverade i det inledande mottagandet av nyanlända elever. När huvudmännen har organiserat mottagandet i centrala mottagningsenheter, skilda från skolan och där eleverna tillbringar hela sin första tid, är rektorns ansvar för inledande bedömningar och undervisning otydligt.

Skolinspektionen anser mot bakgrund av detta att det finns överhängande risker med att kartläggningar och dokumentation sker vid ankomstcentret. Det finns en risk att utredningarna och kartläggningarna ersätter det system som tydligt har preciserats i 3 kap. skollagen. Det finns också en risk att utredningarna och kartläggningarna leder till en fördröjning och att elevernas skolstart senareläggs. En annan risk är att en utredning vid ankomstcentret inte görs tillräckligt grundligt och att eleverna därför tvingas genomgå utredningar två gånger.

8.2.2 Obligatoriska avresecenter kan påskynda återvändandet

Utredningen föreslår att det ska vara obligatorisk att bo i ett avresecenter för personer med verkställbara avlägsnandebeslut. Utredningen lyfter att en konsekvens av förslaget är att barn i familjer kommer att behöva bryta upp från det tidigare boendet och skolan och hänvisas till fortsatt skolgång i kommunen där

avresecentret ligger. Som utredningen konstaterar är detta inte bra ur ett strikt barnperspektiv. Det kan enligt Skolinspektionen vara mycket påfrestande för barn att flytta från en skola och börja på ny skola vid ett avslagsbeslut. Skolinspektionen anser därför att denna fråga behöver utredas vidare utifrån ett barnrättsperspektiv där det bland annat kan utredas om det finns andra sätt att uppmuntra ett återvändande. Förslaget bör även utredas mot bakgrund av skollagens 10 kap. 31 § där det framgår att den som blivit placerad vid en viss skolenhet som huvudregel har rätt att gå kvar där.

Skolinspektionen har i övrigt inga synpunkter.

Chefsjuristen Christina Ridderman Karlsson har deltagit i ärendets slutliga handläggning.

Tommy Lagergren
Biträdande generaldirektör

Anooshé Ghodsi
Föredragande jurist